

Světová válka 1914 – 1918

Osudová doba světové války překvapila naši obec jako všechny ostatní. Zprávu o zastřelení Ferdinanda d'Este přijali jsme jako každou jinou zajímavou novinku beze všeho rozhořčení vůči bratrskému národu srbskému. Věděli jsme dobře, co jsme mohli od následníka trůnu očekávat – jeho tuhé konzervativní a protislovanské stanovisko bylo dobře známo – a proto ani v okamžiku, kdy se mluví o majestátu smrti, nemohli jsme pocítit živé účasti na oficiálním státním smutku. Naši Sokoli, kteří se vrátili hned v noci z památného sletu brněnského náhle přerušeno, vykládali už nám o bojovné náladě Němců brněnských.

Celý měsíc červenec očekávali jsme výsledek diplomatických jednání s napětím, tušíce, že v nejmenším případě dojde ke kárné expedici Rakouska do Srbska. Nejistota se brzy rozuzlovala. V pondělí 27./VIII 1914 přicházela předvolání na jednotlivce do zbraně. V úterý vyprovázeli jsme již na nádraží řadu našich občanů. Pláč a nářek ozýval se ze všech stran. V těchto těžkých chvílích rozvinul se rychle cit k bližnímu, zapomněli jsme na vše, co nás dělilo, cítili jsme se všichni bratry a každý, kdo zůstal doma, zaručoval odcházejícímu pomoc v opuštěné rodině. Ve středu 29. července vypovědělo Rakousko-Uhersko válku Srbsku. Vyšel císařský manifest „Mým národům“, který hned vylepen na Budovu. V pátek 31. července čekal velký zástup lidu večer na nádraží na poštu, kterou došla vyhláška o všeobecné mobilizaci. Hned v hostinci u Pospíšilů byla místním strážmistrem publikována. V sobotu 1. srpna tvořily se od rána hloučky lidu na městečku živě rokující o stavu věcí. Odpoledne z okna radnice podával obecní tajemník instrukce o nastoupení mobilizovaných. Dělný lid byl dosti rozjítřen a nešetřil ostré kritiky a poznámek a byl by se dopustil bezmála násilí, kdyby taktním jednáním četnického strážmistra nebyl uveden na správnou cestu.

Druhého dne v neděli (2./VIII) odjíždělo asi 320 branců z Morkovic vlakem. Na nádraží byla skoro celá obec je vyprovázet.

V pondělí 3. srpna Německo vypovědělo válku Francii. V úterý 4. srpna Anglie vypověděla válku Německu. To bylo první velké zadostiučinění po rozrušení v minulých dnech. Hned jsme nabývali naděje. A pak neminulo téměř dne, abychom se nedočkali nově vypovězené války. Od čtvrtek 6./VIII jezdil vlak do Nezamyslic jen jednou denně (O 21/2hod. tam a o 5. hodině zpět). Ti, co zůstali doma, přirozeně mluvili jen o válce. Všeobecně se mínilo, že může válka potrvát jen dva měsíce; pak se udával termín do Vánoc. Byli jsme přesvědčeni, že uvítáme bratry Rusy také u nás. My, třeba ještě školáci, začali jsme se učit v ruském slabikáři, abychom na to uvítání nebyli tak zcela nepřipraveni. Čím více nepřátel sdružovalo se proti Rakousku, tím větší byla radost naše. 20. srpna podalo ruku našemu odboji i Japonsko, vypověděvši válku Německu.

12./X odjeli do Kroměříže od nás na „fořpon“. Dodány byly dva vozy a dva páry koní s postroji. Byli hned zaplacení. (Kůň 900 K a vůz 100 K.)

Tak uplynul rok 1914. Od září docházeli zprávy o prvních padlých našich spoluobčanech, i přibývalo smutku v rodinách.

1915

Na jaře 1915 už se rozprchla naděje na dohledné ukončení války. Již tehdy citován výrok kteréhosi anglického politika, že válka potrvá ještě 4 roky. 23. května vypověděla Itálie válku Rakousku.

O prázdninách 1915 docházely Jobovy zprávy z ruského bojiště. Rusové zatlačeni z Polska, padla Varšava, Brest Litevský. Ty všechny úspěchy oslavovaly se z nařízení vlády také u nás. Na Budově vlál prapor černožlutý, školní dívky vedeny do kostela na děkovné služby Boží. Ale to bylo to jediné, co se dělalo. Později, aby bylo dynastické smýšlení obyvatelstva

soustavně pěstováno, zpívána z nařízení každou neděli po hrubé rakouská hymna. A ještě v roce 1918 zakázáno studentům zpívat při pohřbu na hřbitově „Kde domov můj“.

23/X odvodů 42 – 50ti letých. Z 75 odvedeno 35.

1916

11. července 1916 přišli k nám na práci poprvé zajatí Rusové. Bydleli v čísle 46, neboli v „Kasárnách“, jak říkali a přes den pracovali u sedláků. Isak Zarubinský je Semidub, okr. Balta, Pavel Smal z Pelestu Volského, Charkov, Filip Rudsjak je šelepek, Grodno. Tito tři byli intel. ruští rolníci, za krátkou dobu jsme se s nimi spřátelili a oni pak cítili úplně s námi. Z ostatních tu byli: Vasil Bašakov, zedník; Ivan Antonenko; Ondřej Wachramajev, rolník; Alexandr z Ukrajiny; Šimon; Minaško Krakovjak; Puškin Dimitrij, krejčí z Moskvy; Vasil Risakov, Charkov; Ivan Nabokov z Moskvy; Ambrož z Kavkazu; Ivan Parschin; Vasil Nelipa.

Také Italové byli přiděleni rolníkům, ale většina jich pracovala u statku. Z nich jsem našel tyto: Franc. Genoveti, Girolimo Giacalone; Vincenzo Maggio; Antonio Solone; Franc. Fantone; Luigi Demaglie; Cartano Cona; Angelo Spitaglieri; Kipurgo Giacomo.

Všichni zajatci odešli krátce po převratu zpět, až na Filipa Rudsjaka, který tu dosud slouží v čísle 106.

28. srpna zase jedna potěšující zpráva, že Rumunsko vypovědělo válku Rakousku. Persekuce po všem národě českém pronikla i k nám. 22. dubna zatčen Frant. Zona, holič, člen Sokola a odsouzen na udání své bývalé milé k 18 měs. těžkého žaláře pro urážku veličenstva. Strávil 3. měsíce ve vyšetřovací vazbě na Špilberku, pak poslán hned na frontu a vlastní trest si měl odsedět po válce. Téhož roku odsouzen Jan Štětina, košíkář, na 3 léta těžkého žaláře, protože řekl, že rakouská vláda se musí rozpadnouti. Udala jej Ztratilová z Prasklic. Po vyšetřovací vazbě byl poslán na frontu, kde padl. Na Dušičky 1916 zakázáno osvětlovat hroby pro nedostatek svíček.

1917

V únoru velké mrazy. 5/II –20°C; 9/II –21°C. 25. – 27. února rekvizice obilí. Bylo zde za tím účelem 16 vojnů Němců. Komisařem byl nadučitel ze Zdislavic. Účelem komise bylo zjistiti stav zásob a přebytek zabaviti. 7. dubna skutečná „bílá sobota“. Celý den padal sníh.

Landsturmlegitimationsblatt
Domobranecký legitimační list

Meldung bei der Gemeinde. — Přihlášení se u obce.
(Von der Gemeindeamt ausgefüllt.) — (Budiž vyplněno obecním úřadem)

Vop. und Name: Jméno a příjmení: <i>Jablunka František</i>		Geburtsort: Místo narození: <i>Jablunka, Uhřet. Buzice, Poltava</i>	
Geburtsdatum: Datum narození: <i>1880</i>		Geburtsort: Místo narození: <i>Uhřet. Buzice</i>	
Geburtsort: Místo narození: <i>Uhřet. Buzice</i>		Geburtsort: Místo narození: <i>Uhřet. Buzice</i>	
Geburtsort: Místo narození: <i>Uhřet. Buzice</i>		Geburtsort: Místo narození: <i>Uhřet. Buzice</i>	
Geburtsort: Místo narození: <i>Uhřet. Buzice</i>		Geburtsort: Místo narození: <i>Uhřet. Buzice</i>	

Ergebnis der Aufhebung: — Výsledek přehlídky:

Körpergröße in cm Výše těla v cm: <i>170</i>	Summ Kanonnenbesitz mit der Waffe K domobranecké službě se zbraní: <i>schonlos — nicht geeignet* způsobit — nezpůsobit*</i>	Zustellung — Zafabčení Gemeinliche Bes. — <i>F. J. Kanonen*</i> Spezialbes. — <i>—</i>
---	--	--

Zdounky, am 23. Mai 1916

Domobranecký list z roku 1916

4. července pěkné zatmění měsíce, pozorované všemi téměř občany.

O prázdninách sbírali jsme – pro velký nedostatek tabáku: mařinku vonnou, višňové, ořechové listí. Pro nedostatek piva začalo se u nás vařit více méně nepodařené pivo v domácnostech.

V srpnu velká vedra: 1/VIII 48°C, 14/VIII 40°C. Celé léto velmi suché. Od 1/5 nepršelo až do 2/9, kdy přišly 3 bouře za sebou.

9/IX udeřil blesk do fary a poškodil střechu. Tentýž den poprvé veřejné vystoupení našeho Sokola za války společně se slížanským ve Slížanech u Minksů.

Vlastních útrap válečných byli jsme ovšem vzdáleni. Nevěděli jsme, co je to hukot děl, ani příchod vojska ve větším množství za celou dobu války. Než přece se nedá říci, že by zhoubné účinky války nebyly pocítily hlavně chudší vrstva obyvatelstva. Největší potíže způsobovala aprovizace. Do Morkovic vždy se musela mouka dovážeti, neboť domácí produkce nestačila. Za války byl ale tento dovoz značně snížen, jsa vypočítán přesně na gramy dle osob. Těžký úkol měla obecní aprovizační komise, která rozdělovala lístky na mouku, cukr, kávu, petrolej a na jiné předměty denní potřeby. Příklad na tyto lístky byl ale nedostatečný a to, co dostalo se koupiti „pod rukou“, muselo se platiti vysoko nad maximální cenu. Tak např. 1 cent žita, maxim. ceny 240 K, stál jinak pod rukou 500 – 1000 K. Za velký bochník chleba bez lístků platilo se až 90 K. 1 kg mouky ve mlýnech stál 12 K. Zde přehled potravin:

	květen 1914 (K)	květen 1916 (K)	říjen 1918 (K)	1924 (Kč)
maso hovězí	1,80	8,50	16,00	14,00
maso vepřové	2,00	8,50	16,00	14,00
maso skopové	1,60	8,50	16,00	12,00
lůj kg	1,00	13,00	24,00	8,00
vepřové sádlo	2,60	12,40	100,00	18,00
pšeničná mouka	0,50	1,20	12,00	2,80
vajíčka, kopa	3,00	18,00	-	35,00
máslo kg	2,40	9,60	60,00	18,00
hrách kg	0,40	4,30	-	4,00
čočka kg	0,44	-	-	6,00
rýže kg	0,60	6,40	18,00	3,20
jablka 1 q	8,00	20,00	300,00	-
cukr 100 kg	79,00	100,00	-	500,00
káva kg	4,20	12,00	-	32,00
čaj kg	10,00	22,00	-	60,00

Svízelný byl, hlavně pro zimní měsíce, nedostatek petroleje. Také tu bujel výměnný obchod a obchodníci dávali za 1 kg másla 4 l petroleje, nebo za 1 kopy vajec také 4 l, přičemž si navzájem platili maximální ceny.

Rekvizice

Rekvizice zásob byly konány celkem mírně. Vždy si mohl každý poschovati něco mouky i obilí a také tak všichni dělali. Skryše, jak o nich staří vypravovali, opět se uplatňovaly. Složili za ně podlahy na komorách, plevníky aj. méně do očí padající místnosti. Horší bylo těm, co neměli co schovávat, a nebo těm, kdož byly dopadeni. Těm vedle pokuty zkonfiskovali také nalezené obilí.

Ale i za takových poměrů mohlo se žíti, neboť bylo všude dost peněz. Každý měsíc došly do obce podpory ženám a rodinám vojínů, jež dosahovaly ohromné výše. Jednotlivé ženy braly až přes 300 K měsíčně. Peněžní trh zaplavily červené papírové koruny a dvoukoruny, kdežto

kovové peníze z oběhu úplně vymizely již v roce 1915. S klesající cenou peněz stouply ceny objektů. Měřice pole, která stála před válkou 700 K, stoupla dosti náhle v roce 1917 na 2 000 K, ba po válce až na 6 000 Kč! Stejně tak domy, dobytek. Kůň stál 15 – 20 000, kráva 5 – 10 000. Koza 300 K.

Válečné půjčky

Velikou svízeli pro zámožnější obyvatelstvo byly válečné půjčky. Každý dostal již z hejtmanství určeno, kolik má dle svých poměrů uplatiti a proti těm, kdož této výzvy neuposlechli, zakročováno bezohledně. Vojáci vyreklamovaní museli by zpět na vojnu a proto raději půjčku upsali. Stejně tak přinucováni všichni státní zaměstnanci. V obci jmenována hejtmanem agitační komise, která měla dokročiti na méně horlivé. A poněvadž takovými byli všichni a půjčky vypisovány každého půl roku, bylo tu vždy dosti mrzutostí. Jednotlivci byli přinuceni upsati na všechny půjčky velké tisíce.

Mnohé ženy a otci hleděli své muže a syny všemožně dostat z vojny nebo aspoň z fronty a nešetřili při tom ani peněžních ani naturálních nákladů a protekce se tak rozmohla, že to dělalo až veřejné pohoršení.

V pozdější době došlo také na kovové předměty bronzové nebo měděné. Hospodyně musely odnésti všechny bronzové hmoždíře a kotle. Za to dostaly pak železné s nápisem „Pro patria“.

Rekvizice postihla i zvony. V lednu 1917 byly rozbity a odvezeny: 1. největší ze zvonů (17 centů) z roku 1723; 2. Poledňáček (6 centů) z roku 1716; 3. Sanctus z malé věžičky. Zůstal umíráček a sv. Jan Křtitel. Zvony byly krásně harmonicky k sobě sladěny a bylo radostno poslouchat, když vyzváněli všemi. Teď je tato harmonie úplně porušena.

Přes všechna vítězství centrálních mocností (Německa, Rakouska, Turecka, Bulharska) v lidu našem udržela se pevná víra v konečné vítězství Dohody. Úředním zprávám v novinách aspoň pokrokové občanstvo nevěřilo. Zato různé ústní zprávy, jež přinášeli vojáci ze světa, nacházely živého ohlasu.

Život spolkový za války byl nepatrný. Jeden druhému nedůvěřoval; jen v úzce přátelských kroužcích a šeptem sdělovány jednotlivé zprávy. Hostince zely prázdnotou, protože nebylo piva a na večer nebylo čím osvětlovati. Až do roku 1917 nebylo žádného veřejného podniku spolkového, ani divadla, ani zábavy.

1918

V lednu tuhá zima, mnoho sněhu. Vlaku náš od 11. – 18. ledna nejel pro závěje. (14/I vyjel, ale se vyšinul.) Pošta dopravována obden na saních.

26. března na jarmarku žádné boudy, neboť jarmarečníci dovezli své zboží pouze v rancích vlakem.

15. dubna nastal „letní čas“, tj. hodiny posunuty o 1 hod. ku předu (místo 12 hod v noci teď čítána 1 hod.). Zařízením tímto mělo se využití lépe denního světla, neboť v létě pak o 10 hod. teprve se stmívalo. Ale u nás čas ten odmítali jako diktát německý a řídily se podle něj jen dráha, škola aj. úřady.

odvod v roce 1918

22. května ve schůzi obecního výboru přijato na návrh dr. Zapletala toto státoprávní ohrazení: „Obecní výbor městyse Morkovice usnesl se s úplným souhlasem veškerého obyvatelstva ve schůzi, konané dne 22. května t.r. jednohlasně na tomto projevu: V nynější pohnuté a pro národ náš veledůležité době vítáme s radostí soustředění všech politických stran českých ku společnému hájení našich starých nezadatelných a nám svatých práv, našimi odvěkými nepřáteli nám odíraných. Prohlašujeme veřejně, že stojíme všichni jako jeden muž za státoprávním prohlášením našich poslanců dne 30. května ve Vídni podaným, za deklaraci generálního sněmu českých poslanců ze dne 6. ledna 1918, že připojujeme se úplně ku přísaze Národního shromáždění v Praze ze dne 13. dubna t.r., kterou běřeme též za svou, a žádáme naše poslance důtklivě, by v boji za samostatnost československého státu a nedílnost království českého neustali, dokud našemu právu a spravedlnosti nebude učiněno zadost. Slova pronesená musí se státi skutkem. Dále odmítáme veškeré urážky na tvář národu našemu z úst kohokoliv vržené v tom dobrém přesvědčení, že mnohem více obětí na statcích a krvi přinesl národ náš v nynější bouřlivé době mocnářství, než ledakterý jiný národ vyhýčkaný.“ Projev publikován 1/VI v Hané.

19. července přijaly Morkovice 4 děvčátka z Mor. Ostravy na prázdniny (akce České Srdce).

28. července podnikly členky Sokola veřejnou sbírku na „Národní divadlo“ v Brně. Sbírký tyto v celém národě konané náležely k veřejným projevům po samostatném státním životě. Vybraly v Morkovicích po domech 602,60 K a obecní výbor k témuž účelu dal 1 000 K.

2. srpna přijeli náhle vojáci a chytali sběhy. Na J. Zapletala z Bařinek několikrát vystřelili poranili jej lehce na rameně. V roce 1918 totiž, kdo se dostal z fronty domů, nechtěl zpět na frontu. Tito sběhové z Rakouského vojska, protože se doma museli ukrývat, utekli se do buchlovských lesů, kde tvořili tzv. „Zelený kádr“:

18. srpna první okrskové veřejné cvičení Sokola za války v horní zámecké zahradě.

24. srpna opět 8 vojáků chytalo sběhy. Ale válka už chýlila se ku konci. Události celého 18tého roku posilovaly nás v pevné víře v brzkou lepší budoucnost. Zprávy o legionářích, jichž bylo z Morkovic přes 40, stávaly se stále určitějšími.

29. září byla ve Zdounkách manifestační schůze celého okresu za samostatný stát československý. Předsedal náš starosta Václav Matoušek. Řečníci: poslanec Rouček, dr. Dedek, farář Oščádal zdůrazňovali všichni jednotu v boji za samostatnost národa.

Pak už zase valily se dějiny mílovými kroky. Každého dne událost nedozírného významu. Z jásotem přijímali jsme památné noty Wilsonovy. 24/X oslavovali jsme v úzkém kroužku ustavení československé vlády v Paříži (Masaryk, Beneš, Štefánik). A zase stávali jsme s dychtivostí u pošty, jako v prvních dnech války, abychom měli noviny z první ruky. A tak přišel i 28. říjen, který byl stejně radostný sladkým tušením blízké svobody jako dny předcházející a my nevěděli ani, že svobodu už máme.

29. října šel jsem jak obyčejně o 11 hod pro Lidové Noviny. Věděl jsem, že tam bude zase něco, nad čím bude srdce plesat, ale když jsem je rozevřel, byl jsem omráčen.

„Lide československý! Tvůj odvěký sen se stal skutkem ...“ Více jsem nečetl. S křikem „už je to tady“ přiběhl jsem domů a hned vyvěšoval prapor, aby mě někdo nepředběhl. To bylo o 1/2 12 hod. a než minula 1 hod. celé městečko tonulo v praporech červenobílých. Byl podzimní pošmourný den, ale dva lidé se nepotkali, aby se na sebe neusmáli. Odpoledně již vraceli se porůznu vojáci s trikolorovými kokardami místo „karlíčků“. Večer o 8 hod. uspořádala mládež průvod městečkem, při kterém za zpěvu národních písní shazovali jsme orlíčky a německé nápisy na úředních místnostech. Provolávání slávy Masarykovi, Wilsonovi a československé republice nebralo konce.

2/XI první schůze sokolská na radnici, kde ustanovena sokolská stráž a program oslavy naší samostatnosti na 8/XI.

V pátek 8. listopadu, v památné výročí bitvy bělohorské, oslavily Morkovice samostatnost a svobodu svého národa za účasti všech úřadů, spolků a všech občanů z Morkovic a Slížan za pořadatelství Sokola. V 6 hod. budíček. V 8 hod. přišly celé Slížany s hudbou na Litenskou silnici, odkud vyšel v 9 hodin obrovský, 1 800 osob čítající průvod, ve kterém byly všechny místní a slížanské úřady, spolky a prapory, vojáci, zajatci, školní děti atd. Na tribuně u Budovy, u níž vlál prapor červenobílý a rudý, řečnil nejprve dr. J. Zapletal, který pozdravil národní výbor v Praze jako jediného představitele vládní moci. Po něm řídící učitel Pastyřík ze Slížan promluvil o významu dne. Po zapění národních hymen „Kde domov můj“ a „Hej Slované“ zástupy lidu valily se do Slížan, kde před školou řečnil učitel Horák a uč. Svobodová přednesla báseň „České legie“. Odpoledne o 3 hodině již tu byl opět průvod ze Slížan s hudbou před Budovu, kde po proslovu dr. Zapletala zasazeno slavnostním způsobem 5 lip na paměť národního osvobození. První Wilsonovu sázel obecní výbor, druhou Masarykovu místní sbor hasičský, třetí Husovu polit. organizace soc.-demokratická, čtvrtou Komenského správa školy, pátou lípu legionářů (již u silnice) místní Sokol. O 5 1/2 hodině počínalo osvětlování oken. Každá i nejmenší chata ozdobena obrázkem Masarykovým a Wilsonovým a ozdobena. Celé domy ozdobeny trikolorovými praporky, transparenty apod. V 6 hodin lampionový průvod, opět i se Slížanskými přes Morkovice. Za všech průvodů provolávána neustále sláva tatíčku Masarykovi a prezidentu Wilsonovi.

18. prosince zřízena „Národní stráž“, jež konala noční hlídky až do jara: Noční stanici měla v domě číslo 38.

Krátce po převratu vraceli se vojáci ze všech front domů. Mnozí přišli později, ale čím dál, tím menší měli naději ti, kdož čekali své milé, již za války neznámé. Někteří našli smrt v posledních bojích na Piavě takřka už v předvečer osvobození. Zde je seznam všech padlých morkovských občanů, jak uvedeni jsou na pomníku uprostřed Masarykova náměstí.

Padlí občané

Josef Bleša, košíkář, *1887, ♣ jako legionář 10/III 1918 u st. Doč u Bachmače následkem ran.

František Kroutilík, dělník, *1879, ♣5/V 1918 jako legionář následkem zranění, pochován u St. Maria degli Angeli.

Arnošt Stavinoha, holič, *1894, ♣18/VII 1918 jako legionář v bitvě o město Buzuluk ve vých. Sibiři.

František Judas, košíkář, *1894, ♣29/V 1918 jako legionář vlastní neopatrností při obsazování Novo-Nikolajevsku.

Oskar Talský, obchodník, *1894, ♣29/V 1918 jako legionář, pochován u St. Martigni les Bains u Morthury, blíže Darney, Francie.

František Pavlas, učitel odbor. *1882, legionář, ♣ poč. února 1920 na tyf na st. Inokentěvskaja u Irkutsku.

František Malinka, nádeník, *1886, ♣19/IX 1914 v boji u Horní Goryně (Srbsko).

Bartoloměj Horák, košíkář, *1880, ♣18/IX 1914 – na srbské frontě, nezvěstný.

Štěpán Staněk, stolář, *1886, ♣11/X 1914 u Keškemetu v nemocnici (bez nohou).

Antonín Kaláb, košíkář, *1889, ♣9/IX 1914 u Rawy Ruské.

František Cupák, košíkář, *1891, ♣15/I 1915 v zajetí na Sibiři, pochován na hřbitově „Kalvaria“.

Filip Němec, rolník, *1888, ♣17/XII 1914 ve Vídni následkem poranění míchy.

Antonín Bazalka, dělník, *1885, ♣19/XI 1914 v boji u Lublina.

František Silnica, košíkář, *1890, ♣25/V 1915 u Lazy na ruské frontě následkem rány do hlavy.

Valentin Jiříček, dělník, *1888, padl u Lublina 1914.

Eugen Skřítek, zahradník, *1889, od března 1915 nezvěstný z Karpat.

Leopold Skřítek, holič, *1887, ♣4/V 1915 v boji u Dagošina v Rus. Polsku.

Václav Malinka, dělník, *1882, ♣20/VI 1915 na ruské frontě, rána do hlavy.

František Adamčík, zlatník, *1878, ♣14/VIII 1915 u Augustova, pochován v Šustce na event. hřbitově v Rusku.

Antonín Hýsek, košíkář, *1887, ♣5/VI 1915 mezi vesnicemi Krukienice a Pnikut u Saniky (Halič) ranou do prsou.

Antonín Veselý, košíkář, *1883, ♣10/V 1915 v boji u Wola Gorzanska, okr. Lisko, Halič.

František Zdražil, obchodník, *1891, ♣13/VI 1915 na ruském bojišti.

Jiří Churý, košíkář, *1880, ♣12/VII 1915 ve Vídni (meningitis).

František Vízek, obuvník, *1885, nezvěstný od 9/XII 1915 na srbském bojišti.

Jaroslav Kohn, řezník, *1895, ♣17/VI 1915 u Stanislavky, Rus. Polsko.

Stanislav Wolf, zahradník, *1879, ♣15/V 1915 raněn kulkou do hlavy a pochován na Kopečku u Kalinkova (Jaroslav), Halič.

Jan Sláma, košíkář, *1877, ♣1915 na srbském bojišti.

František Kohn, košíkář, *1894, ♣25/XII 1915 v Bereščanech na ruském bojišti.

Rudolf Matoušek, rolník, *1888, ♣29/X 1915 v Polsku (střelná rána).

Jan Hrabánek, rolník, *1883, ♣27/XII 1915 v Taškentě, střední Asie.

František Trávníček, košíkář, *1876, nezvěstný od 17/III 1915 z Taškentu.

Jindřich Brablík, čeledín, *1890, ♣1916 na ruském bojišti.

František Jiříček, košíkář, *1879, ♣6/II 1916 na skvrnitý tyf v nemocnici Zolotaja Orda u Taškentu.

Antonín Derka, krejčí, *1873, ♣17/III 1916 zasypán lavinou na hoře Rorbon, pochován v Untelpier.

Alois Urban, košíkář, *1885, ♣12/VII 1916 u Monasterzisku v Rusku (udeřen granátem do hlavy).

Josef Zdražil, košíkář, *1898, ♣11/X 1916 na italském bojišti.

Valentin Churý, zámečnický, *1882, ♣26/X 1916 na ruské frontě.

Jaroslav Štěpánek, košíkář, *1877, ♣2/X 1916 u Brodů, Halič.

František Mouric, dělník, *1877, ♣v prosinci 1916 na řece Strypě v Rusku.

Vilém Skřivánek, krejčí, *1885, ♣27/V 1916 v Taškentu.

Jan Horák, košíkář, *1882, ♣19/VII 1916 u Barcolapass, okr. Vicenza, Itálie, v boji.

Matěj Slezák, košíkář, *1880, ♣2/III 1917 v Gr. Pal, okr. Hermagor, Korutany.

František Zemánek, košíkář, *1882, ♣3/IV 1917 u Mohorini, Itálie.

Alois Ospalík, obuvník, *1894, ♣4/VI 1917 u Mediac (Gorice) následkem břišní rány.

Jan Foltýn, zedník, *1894, ♣1915.

Matouš Judas, obuvník, *1897, ♣ na Zmrzlém vrchu v srpnu 1917.

Josef Vaculík, košíkář, *1892, ♣8/X 1917 v Kimpolineji, Bukovina.

Alois Čech, rolník, *1897, ♣8/X 1917 na Soči (nezvěstný).

Jan Štětina, košíkář, *1978, ♣20/VIII 1917 v boji na Monte Metello u Asiagla.

Richard Šebestík, krejčí, *1896, nezvěstný od 21/VIII na Monte Santo u Gorice.

Jindřich Gazda, obuvník, *1886, poslední lístek 3/III 1917, sběhl pryč k Rusům, prohlášen za mrtvého.

František Pátík, košíkář, *1898, ♣7/III 1918 pochován v Borgo – Tirol.

František Slezák, košíkář, *1889, ♣24/VI 1918 na Monte Kuk, Itálie.

Ferdinand Jarušek, košíkář, *1889, od října 1918 nezvěstný, posledně v Gormone u Piavy.

Legionáři

O zahraniční odboj zasloužily se Morkovice čestně. Morkovští občané ve značném počtu bojovali ve všech oddílech zahraničních vojsk českých, ať už ve Francii, Itálii nebo na širých pláních ruských. Pět našich rodáků obětovalo při tom i život svůj, aniž by už více uzřeli svých drahých tváří a rodných domků. Kéž místa jejich rovů: Doč, Novonikolajevsk, Inokentějovskala, Buzuluk, St. Martigni les Bains navždy utkví v maslích i srdcích nás všech, i těch, kdož po nás přijdou, abychom při vzpomínce na jich velkou oběť vážili si své svobody a republiky, tak draze vykoupené.

Zde seznam dobrovolců zahraničních vojsk ve světové válce 1914 – 1920 z Morkovic:

1. Josef Bleša, *9/III 1887, fegie ruská, vstoupil v červenci 1917, 7. Tatranský střelecký pluk; účastnil se bitvy u Bachmače, raněn při bitvě u vesnice Doč, zemřel 10/III 1918.
2. Karel Bleša, *6/XI 1886, legie ruská, vstoupil 3/VIII 1917; 7. Tatranský pluk, svobodník, účasten bojů v Sibiři, vrátil se přes Kanadu do vlasti.
3. František Borovička, *9/I 1891, fegie ruská, 6/VIII 1917, inženýrská II. divize, svobodník; boje na Sibiři, domů přes Indický oceán.
4. Emil Borovička, *4/XI 1891, legie ruská, 17/X 1917, 8. slezský pluk, desátník; boje na Sibiři, domů přes Kanadu.

5. Jan Brablík, *21/IX 1884, legie ruská, 7/VII 1917, 2. artil. divize, boje na Sibiři, domů přes Indický oceán.
6. Antonín Derka, *12/I 1879, legie italská, od 15/X 1918, 34. výzvědný pluk.
7. Jan Derka, *10/XII 1893, legie ruská, od 26/VI 1917, 3. pluk J. Žižky, svobodník, boje na Sibiři, domů přes Kanadu.
8. František Derka, *12/XI 1895, legie ruská, 20/II 1917, 3. pluk J. Žižky, desátník, účasten památné bitvy u Zborova. Vyznamenán. Domů přes Kanadu.
9. Jindřich Foltýn, *1889, legie ruská, 24/VI 1918, 11. střelecký pluk Fr. Palackého, svobodník, boje na Sibiři, domů přes Indický oceán.
10. Viktor Fránek, *15/XII 1884, legie ruská, 15/IV 1918, 1. jízdní pluk J. Jiskry z Brandýsa, šikovatel, boje na Sibiři, domů přes Kanadu.
11. Rudolf Fránek, *15/VII 1890, legie ruská, 15/VIII 1917, 8. slezský střelecký pluk, desátník, boje v Sibiři, domů přes Kanadu.
12. František Judas, *5/VIII 1893, legieruská od července 1917, 7. Tatranský střel. pluk. Padl vlastní neopatrností při obsazování Novo-Nikolajevka 1918.
13. Josef Churý, *2/XII 1892, legie ruská od 2/VII 1918, 1. úderný prapor, boje na Sibiři, domů přes Kanadu.
14. Josef Horák, *1895, legie italská od 22/IX 1918, 35. italský výzvědný pluk.
15. Rudolf Horák, * 16/VI 1891, legie ruská od srpna 1917, 12. Štefánikův střel. pluk, podporučík, boje na Sibiři, vyznamenán, domů přes Indický oceán.
16. Josef Klech, *10/III 1890, legie ruská od 17/I 1917, 6. Hanácký střel. pluk, desátník, boje u Bachmače a v Sibiři, domů přes Indický oceán.
17. Leopold Kočíř, *14/XI 1884, legie ruská od července 1917, 12. Štefánikův pluk, boje na Sibiři, Indický oceán.
18. Štěpán Kozák, *11/XII 1884, legie ruská od srpna 1917, strážní oddíl, svobodník, Indický oceán.
19. Teodor Moric, *21/IV 1879, legie ruská od července 1917, 2. střelecký pluk Jiřího z Poděbrad, desátník, boje v Sibiři, Indický oceán.
20. Jakub Malý, *20/VII 1892, legie ruská 15/VIII 1917, 8. Slezský střel. pluk, četař, boje na Sibiři, Indický oceán.
21. Vilém Pátík, *30/XI 1896, legie ruská od 2/IX 1917, 4. střel. pluk Prokopa Vel., podporučík, boje na Sibiři, domů přes Kanadu.
22. Jan Pátík, *2/X 1892, legie francouzská od 15/VIII 1917, 22. francouzský střel. pluk, boje ve Francii, vyznamenán.
23. Jan Planička, *17/IX 1884, legie ruská 28/VI 1917, strážní oddíl, boje v Sibiři, domů přes Indický oceán.
24. František Pavlas, *5/IX 1882, legie ruská od r. 1917, 5. střel. pluk T.G.Masaryka, četař, ♣na tyfus poč. února 1920 ve stanici Inokentěvskaja u Irkutska.
25. Jan Pěňčík, *22/IX 1890, legie ruská od 12/VIII 1916, 4. střel. pluk Prokopa Vel., četař, účastník bitvy u Zborova a v Sibiři, vyznamenán, Indický oceán.
26. Martin Pěňčík, *12/IX 1895, legie ruská od září 1917, 6. Hanácký střel. pluk, boje u Bachmače, Indický oceán.
27. Josef Slaný, *4/III 1885, legie ruská od 1/XII 1917, 7. Tatranský střel. pluk, boje v Sibiři, domů přes Kanadu.

28. František Slaný, *7/VIII 1890, legie ruská od 17/VIII 1917, 3. lehké dělostřel. svobodník, boje v Sibiři, Kanada.
29. Bohumil Slaný, *10/XI 1896, legie ruská 30/IX 1917, 7. Tatranský střel. pluk, boje v Sibiři, Kanada.
30. Jindřich Šlampa, *1/V 1889, legie ruská 1917, 1. Úderný prapor, boje na Sibiři, Kanada.
31. Arnošt Stavinoha, *12/I 1892, legie ruská od 1817, 4. střelecký pluk Prokopa Vel., padl v bitvě o město Buzuluk ve východní Sibiři v červnu 1918.
32. Antonín Šebestík, *24/VI 1896, legie italská od 31/VIII 1918, 35. výzvědný ital. pluk.
33. Leopold Štětina, *1891, legie italská od 13/VI 1917, 39. Výzvěd. ital. pluk, boje v Itálii.
34. Štěpán Horák, *26/XII 1896, legie ruská, 1917, 2. Tatranský jízdní pluk, svobodník, Kanada.
35. Vincenc Svoboda, *19/VII 1893, legie italská od 1/X 1917, 32. italský výzvěd. pluk, v Itálii ve všech bojích, vyznamenán.
36. Josef Urban, *19/IV 1891, legie ruská od 3/IV 1917, 3. pluk J. Žižky. Indický oceán.
37. Josef Zona, *30/I 1892, legie ruská od r. 1916, 1. střel. pluk Jana Husi, Indický oceán.
38. Karel Zajíc, učitel, bojoval na francouzské frontě.
39. Karel Zdražil, *31/X 1895, legie italská od 26/VIII 1917, 33. pěší pluk, boje u Dosso Alto.
40. František Vabroušek, *16/VII 1885, legie ruská od 1/VIII 1918, 11. střel. pluk Fr. Palackého, domů přes Indický oceán.
41. Filip Králík, *25/V 1882, legie ruská od r. 1917, 5. pluk T. G. Masaryka, desátník, Indický oceán.
42. Oskar Tálský, *18/II 1895, legie francouzská od roku 1916 (nejprve v Rusku, pak v Srbsku, Alžíru a posléze ve Francii). 21. francouzský střel. pluk, vyznamenán. Zemřel v St. Martigni les Bains 21/XII 1918 a tam i pochován.

43. Konrád Zdražil, *23/XI 1882, legie ruská od r. 1917, 9. střel. pluk K. Havlíčka.

44. František Židlík, *10/X 1895, legie ruská od 1/VII 1917, 5. střel. pluk T. G. Masaryka, šikovatel, domů přes Indický oceán.

Invalidé

Ne všichni vrátili se domů zdraví. Přišlo mnoho invalidů, z nichž tito jsou dosud státem podporováni:

Josef Vysloužil: neschopnost ku práci 20%

František Pěňčík: 100% (měsíčně 150 Kč)

Bohumil Březina: (1 oko), 40%

Josef Štěpánek: 20%

Jan Judas: 30%

Fr. Matouš: 20%

Josef Slezák: 33%

Frant. Pektor: 75%

Frant. Pěňčík: 30%

Val. Fránek: 20%

Frant. Gloza: 20%

Jan Horák: 20%

Jakub Fránek: bez pravé ruky, 100% = 225 Kč/měsíc

Fr. Churý: 20%

Štěpán Urban: 20%

Josef Hýsek: 20%

Bed. Chromec: 20%

Frant. Kozák: 20%

Vinc. Hýsek: 50%

Tom. Bortl: 20%

Hynek Pátík: 20%

Jind. Procházka: 20%

Již v roce 1919 zorganizovali se invalidi a vdovy po padlých ku hájení svých zájmů v „Družinu válečných poškozců“ pro Morkovice a okolí.